

In memoriam

Prof. dr. sc. NIKOLA FIJAN
 professor Emeritus
 (1931. — 2009.)

Nikola Fijan rođen je 1931. godine na ribnjaku »Poljana« kojim je upravljao njegov otac. U svom je odrastanju slijedio njegove stope. Matuirao je 1950. godine u Klasičnoj gimnaziji, a potom upisao studij na Veterinarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od početka studiranja pokazuje interes za ribarstvo–uzgoj te biologiju i zdravlje riba. Diplomirao je godine 1957. i nedugo zatim zaposlio se u Zavodu za biologiju i patologiju riba i pčela na Veterinarskom fakultetu, gdje je 1959. godine stekao naziv doktora znanosti. Nakon nekoliko kraćih i duljih stručnih usavršavanja u Poljskoj i Izraelu, godine 1978. promaknut je u redovitog profesora, pri čemu je nekoliko puta obnašao dužnost voditelja Zavoda. Sedam je godina bio gostujući profesor na Sveučilištu Auburn u Auburnu (Savezna država Alabama) i Sveučilištu Arkansas u Pine Bluffu (Savezna sržava Arkansas). Dvije je godine proveo u Brazilu, a kao ekspert FAO–a bio je na više radnih zadataka u Indiji, Mađarskoj i u Rimu. Bio je i konzultant/ekspert za WHO (World Health Organization) te na vodećim mjestima u nekoliko međunarodnih organizacija za ribarstvo (European Inland Fisheries Advisory Commission — EIFAC, Permanent Commission for the Study of Fish Diseases (OIE) i the International Union of Nutritional Sciences (IUNS).

Dr. Fijan je objavio 350 radova — znanstvenih članaka, knjiga, poglavlja u enciklopedijama, priručnika za studente, popularnih članaka, preglednih radova, uputa za ribogojce, izvješća, znanstvenih radova i investicijskih projekata napisanih na hrvatskom, engleskom, njemačkom, portugalskom, poljskom i hebrejskom jeziku. Radove je objavljivao kao autor ili u koautorstvu s brojnim hrvatskim znanstvenicima i s više od 60 stranih znanstvenika. Njegova poglavlja u dvjema eminentnim knjigama o bolesti riba na engleskom, kao i njegovo životno djelo »Zaštita i zdravlje riba« koju je objavio 2006. godine, značajan su doprinos znanju u ovom području. Bio je najcitiraniji autor Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U posljednje je tri godine citiran više od 120 puta, što upućuje na pravu vrijednost i njegovih strijih radova. Najcitiraniji rad opisuje svojstva EPC stanica kojima se danas koriste laboratoriji za dijagnostiku i istraživanje bolesti riba diljem svijeta. Jedini je hrvatski znanstvenik koji je zajedno sa svojim suradnicima izolirao i opisao tri nova virusa: dva u Hrvatskoj i jedan u SAD–u.

Prilozi ribarstvenoj struci

Glavni je cilj njegova istraživanja bila primjena rezultata u njegovim daljnjim inovativnim znanstvenim i stručnim projektima. Na državnoj i međunarodnoj razini prepoznat je kao znanstvenik koji je značajno unaprijedio akvakulturu te pomogao uzgajivačima riba i pčela njihove profesionalne vještine uzdići na modernu razinu. Osnovao je tri viralna laboratorija za bolesti riba u Hrvatskoj i inozemstvu. Bio je voditelj projekta unapređivanja ribogojstva u Hrvatskoj i u Brazilu, kao što su: induciranje mrijesta herbivornih riba, običnog šarana i europskog soma, recirkulacija tople vode u mrjestilištima, tretiranja ribljih bolesti kupanjem i medikamentnim peletama, novi pristup fertilizaciji ribnjaka i uvod u ribnjačku polikulturu. Zajedno sa svojim suradnicima proveo je prvi pokus kaveznog uzgoja morskih riba u Hrvatskoj.

Njegove su nastavne aktivnosti uključivale predavanja iz veterinarske medicine i primijenjene biologije bolesti riba i pčela te akvakulture za studente na diplomskim i poslijediplomskim studijima u Hrvatskoj i inozemstvu. Bio je i voditelj nekoliko kratkotrajnih programa za strane studente.

Dobitnik je brojnih nagrada (Hrvatska nacionalna godišnja nagrada za doprinos u istraživanju u biološkim znanostima, 1990.). Odlikovan je u Francuskoj (Srebrnom medaljom časti za akvakulturu) i u Republici Češkoj.

Umirovljen je godine 1993., a Sveučilište u Zagrebu dodjeljuje mu status profesora emeritusa.

Njegova supruga Mirjana, sin Darko te unuci Filip i Sven bili su mu stalna potpora i u profesionalnom radu i u rijetkim trenucima opuštanja, kada se bavio uzgojem voća i ribnjačarstvom.

Prof. dr. sc. Nikola Fijan preminuo je 29. srpnja 2009.